

ΑΝΑΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Κατηγορία: Προπτυχιακά

Εξάμηνο: ΣΤ

Τομέας: Τομέας Εγκληματολογίας

Κατηγορία: Μάθημα

Χαρ.: Υπ.Επιλογής

Διδακτικές Μονάδες: 3 - ECTS=5

Διδάσκουσα: Ζαραφωνίτου Χριστίνα¹

Περίληψη περιεχομένου:

- Αναλύονται κριτικά οι μηχανισμοί και η δράση των οργάνων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, καθώς και οι συνέπειές τους, στο στάδιο της ανακριτικής διαδικασίας. Ως βασικά κριτήρια της ανάλυσης χρησιμοποιούνται ο σεβασμός των επιταγών ενός κράτους δικαίου και η συμμόρφωση προς τις αρχές μιας ορθής πολιτικής ελέγχου της εγκληματικής και παραβατικής συμπεριφοράς υπό το πρίσμα της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Διάγραμμα ύλης διδασκαλίας:

- **Εγκληματολογία και Ανακριτική**
 - Η σχέση της Ανακριτικής ως κλάδου της εγκληματολογικής επιστήμης με την Εγκληματολογία και άλλους συναφείς επιστημονικούς κλάδους
 - Η γένεση και η ιστορική εξέλιξη της Ανακριτικής
 - Η ανάπτυξη της Ανακριτικής στην Ελλάδα και διεθνώς
- **Προβλήματα ανακριτικής διαδικασίας**
 - Η ποινική δίκη
 - Σκοπός και αντικείμενο της ανακριτικής διαδικασίας
 - Ανακριτική διαδικασία και ανθρώπινα δικαιώματα
 - Η ανακριτική διαδικασία ως πεδίο συγκρούσεων και αντιφάσεων. Τα προβλήματα που αναφέρονται και η δυσχέρεια επίλυσής τους
- **Ποινική δίωξη και Εισαγγελική αρχή**
 - Η ποινική δίωξη και οι βασικές αρχές που τη διέπουν
 - Εισαγγελική αρχή (χαρακτηριστικά του θεσμού, αρμοδιότητες, δικαιώματα και υποχρεώσεις)
 - Αρχή της νομιμότητας και διακριτική ευχέρεια στο πλαίσιο της αρχής της σκοπιμότητας
- **Η Αστυνομία ως φορέας της ανάκρισης και οι μέθοδοι εξακρίβωσης της ταυτότητας του δράστη**
 - Ο θεσμός της Αστυνομίας (δομή, συγκρότηση και λειτουργία)
 - Διεθνής και Ευρωπαϊκή Αστυνομική Συνεργασία

¹ Το μάθημα διδάσκεται από την Δρα Ελένη Κοντοπούλου κατά το τρέχον ακαδ.έτος, στο πλαίσιο του προγράμματος απόκτησης ακαδημαϊκής εμπειρίας.

- Μέθοδοι εξακρίβωσης της ταυτότητας του δράστη και τα όρια της ανακριτικής δράσης. Προβλεπόμενες δικονομικές εγγυήσεις και ανθρώπινα δικαιώματα.
- **Η Ανάκριση και οι συνέπειες της**
 - Τα χαρακτηριστικά και οι βασικές αρχές που διέπουν την ανάκριση
 - Εξεταστικό-κατηγορητικό-μικτό σύστημα
 - Οι φορείς και τα είδη της ανάκρισης
 - Κατηγορούμενος: οι δικονομικές εγγυήσεις και οι δυσμενείς συνέπειες της εμπλοκής του στο σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης
 - Ανακριτικές πράξεις και θεμελιώδεις αρχές και εγγυήσεις που θέτουν όρια στην ανακριτική δράση
 - Η απόδειξη στην ποινική δίκη (ιστορική εξέλιξη της αποδεικτικής διαδικασίας, αναζήτηση της ουσιαστικής αλήθειας και αποδεικτικές απαγορεύσεις). Τα αποδεικτικά μέσα και τα προβλήματα που ανακύπτουν κατά την αναζήτηση, συλλογή, επεξεργασία και αξιολόγησή τους
 - Ο Ανακριτή - Δικαστής και το ζήτημα της λειτουργικής και προσωπικής ανεξαρτησίας του
 - Συνέπειες της ανακριτικής διαδικασίας
- **Συγκρούσεις, αντιφάσεις και προβλήματα στο πλαίσιο της ανακριτικής διαδικασίας**
 - Κράτος δικαίου, ανθρώπινα δικαιώματα και ορθή αντεγκληματική πολιτική
 - Δυσχέρειες στην άρση των συγκρούσεων και την επίλυση των προβλημάτων

Εκπαιδευτικοί στόχοι - Εκπαιδευτικά Εργαλεία:

- Το μάθημα αποσκοπεί στην κατανόηση και κριτική προσέγγιση του ρόλου των μηχανισμών άσκησης επίσημου κοινωνικού ελέγχου και των συνεπειών του κατά το στάδιο της ποινικής προδικασίας και ειδικότερα κατά το στάδιο της ανάκρισης με βασικό άξονα μελέτης τις επιταγές ενός κράτους δικαίου και τις αρχές μιας ορθής αντεγκληματικής πολιτικής υπό το πρίσμα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ατομικών ελευθεριών.
- Για την επίτευξη των παραπάνω εκπαιδευτικών στόχων επιλέγεται η παράδοση με τη μορφή εισηγήσεων της διδάσκουσας, η χρήση ερωταπαντήσεων προς διασάφηση των βασικών εννοιών καθώς και η χρήση παραδειγμάτων για την κατανόηση των θεωρητικών εννοιών μέσα από τις όψεις της εφαρμογής τους.
- Στην παραπάνω προοπτική συνεπικουρούν και οι εργασίες που προτείνονται για προαιρετική εκπόνηση στο πλαίσιο του μαθήματος και οι οποίες μπορούν να βελτιώσουν έως 2 μονάδες τη βαθμολογία των γραπτών εξετάσεων υπό τον όρο ότι αυτή είναι προβιβάσιμη (5+). Η επιλογή αυτή αποσκοπεί στη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ειδικά θέματα (βιβλιογραφικού χαρακτήρα) στο πλαίσιο του διδασκόμενου μαθήματος ενώ η εκπόνηση των εργασιών πραγματοποιείται είτε σε ατομικό είτε σε ομαδικό επίπεδο. Οι καλύτερες

εργασίες παρουσιάζονται από τους φοιτητές στο τελευταίο μάθημα και αποτελούν βάση επιστημονικού διαλόγου με τους συμφοιτητές τους.

- Στο πλαίσιο του μαθήματος πραγματοποιείται ετήσια εκπαιδευτική επίσκεψη στη Διεύθυνση Εγκληματολογικών Ερευνών της Γενικής Αστυνομικής Διεύθυνσης Αττικής καθώς και εισήγηση ειδικού επιστήμονα για διαφορετικό επιστημονικό αντικείμενο κατ' έτος.
- Προκειμένου να ενισχυθεί η συμμετοχικότητα στη μαθησιακή διαδικασία, ορίζονται (κατόπιν συναίνεσής τους) «συντονιστές-φοιτητές», οι οποίοι συνεργάζονται με τη διδάσκουσα για θέματα που αφορούν το μάθημα και τις εργασίες. Η επιλογή τους γίνεται τυχαία με βάση την αυτό-πρότασή τους και την αποδοχή των συναδέλφων τους. Η πρακτική αυτή έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα χρήσιμη για την ανάπτυξη πρωτοβουλιών από πλευράς των φοιτητών.
- Γίνεται χρήση σύγχρονης τεχνολογίας (power-point, ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες) κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων εργασιών, εισηγήσεων κλπ.
- Το μάθημα αξιολογείται σε ετήσια βάση από τους φοιτητές στο πλαίσιο της ΜΟΔΠ του Παντείου Πανεπιστημίου.

Προτεινόμενα συγγράμματα (όπως δηλώνονται στον "Εύδοξο")

- 1η Επιλογή Βιβλίου: Ιάκ. Φαρσεδάκης, Ανακριτική: Δικαιώματα του Ανθρώπου και Εγκληματογένεση, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2014.
- 2η Επιλογή Βιβλίου: Στ. Αλεξιάδης, Ανακριτική, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 2006.

Τρόπος εξέτασης μαθήματος

- Γραπτή Εξέταση